

33. ODPUSTKY: JAK POMÁHAJÍ ŽIVÝM A ZEMŘELÝM?

Co jsou to odpustky?

- „Odpustky jsou prominutí časných trestů před Bohem za hříchy, jejichž vina již byla odpuštěna. Věřící je pro sebe nebo pro zemřelé získává za určitých podmínek skrze službu církve, která jako služebnice vykoupení rozděljuje poklad zásluh Krista a svatých“ (*Kompendium KKC*, 312).
- „Dar odpustků ukazuje plnost Božího milosrdenství, které je vyjádřeno na prvním místě ve svátosti pokání a smíření. Tato starobylá praxe, ohledně které nechyběly historická nepochopení, musí být správně chápána a přijímána. Smíření s Bohem, přestože je to dar Božího milosrdenství zahrnuje proces, ve kterém je zapojen člověk ve svém osobním úsilí a církve ve svém svátostném úkolu. Cesta usmíření má svůj střed ve svátosti pokání. Avšak i po odpuštění hříchů, obdrženém skrze takovou svátost, zůstává lidská bytost poznačena oněmi „zbytky“ („pozůstatky“), které působí, že lidská bytost není úplně otevřena na milost a potřebuje očištění a ono úplné obnovení člověka ve ctnostech z moci Kristovy milosti. Aby toho člověk dosáhl, k tomu velmi napomáhá dar odpustků“ (Apoštolská penitenciérie, Dar odpustků).
- Praxe odpustků proto musí být chápána jako vyjádření a uskutečnění Božího milosrdenství, které pomáhá svým dětem zrušit časné tresty za jejich hříchy, ale také a především pohnout je k větší horlivosti lásky, zbožnosti a pokání.

Jak jsou odpustky spojené se svátostí smíření?

Odpustky jsou úzce spojeny se svátostí smíření, protože jsou před Bohem odpuštěním časného trestu za hříchy, které již byly odpuštěny svátostí smíření, pokud jde o vinu.

Jaké jsou charakteristické prvky odpustků?

- Odpustek:
  - je odpuštěním časného trestu za hříchy;
  - získává se prostřednictvím církve;
  - může být:
    - částečný;
    - úplný neboli plnomocný;
  - může být přivlastněný sobě a také zesnulým.
- Prozkoumejme postupně a detailněji takové prvky.

1 – Odpustek odpouští trest:

Co jsou to tresty?

- Hřích, ať smrtelný nebo lehký, i když je odpuštěn pokud jde o vinu, prostřednictvím svátosti pokání, zanechává v hříšníkovi: „pozůstatky“, „stopy“, „stínové zóny“.
- Takové „pozůstatky“, „stopy“, „stínové zóny“ se projevují:
  - špatnými návyky;
  - náklonnostmi a nezřízenými přilnutými ke tvorům;
  - dispozicí k lehkému hříchu (egoismus, pýcha, netečnost);

- méně či více silnými popudy k upadnutí do hříchu;
- slabostí vůle odporovat tendenci ke hříchu;
- určitým druhem vnitřní apatie v modlitbě, v lásce k Bohu a ve skutcích lásky.
- Tyto „zbytky“ hříchu si zaslouhují „časný trest“, který si křesťan musí odpykat v tomto životě nebo v očistci, aby byl úplně očištěn a tak mohl být připuštěn k patření na Boha v ráji.
- Trest je tudíž účinkem hříchu, který obsahuje jak vinu (odpuštěnou svátostí smíření), tak trest.
- „Je Bohem zjevenou pravdou, že hříchy s sebou nesou nekonečné tresty od Boží svatosti a spravedlnosti, které se mají odpykat buď na této zemi bolestmi, bídou a pohromami tohoto života a hlavně smrtí, nebo po smrti ohněm a trápeními nebo očištnými tresty“ (PAVEL VI., *Indulgentiarum doctrina*, 2).

Jakého typu může být trest?

Může být dvojího typu:

1. věčný:
  - obsahuje věčné odloučení od Boha;
  - je následkem smrtelného hříchu;
  - je odpuštěn společně s vinou skrze zpověď;
2. časný (účinek lehkého neboli všedního hříchu).

O čem vypovídá skutečnost trestu?

Skutečnost trestu ukazuje:

- existenci hříchu:
    - jeho vážnost;
    - následky (škody, které v nás způsobuje, v ostatních, ve stvoření...
  - nutnost napravit takové škody;
  - potrestání, který si zaslouhujeme, se má chápat jako spásný lék, který nám pomáhá:
    - abychom si uvědomili hřích;
    - abychom napravili a léčili jeho následky;
    - abychom se z toho osvobodili;
  - nekonečné milosrdenství Boha, který ačkoliv odsuzuje hřích, protože je spravedlivý a svatý a zároveň je nekonečně milosrdný a trpělivý vůči hříšníkově, kterému odpouští hřích, promíjí trest, dává svou milost;
  - život po smrti (poslední věci);
  - nutnost úplného očištění pro vstup do ráje;
  - očištec pro odpykání si zbylých trestů;
  - sjednocení a výměnu – pomoc se zesnulými. Odpustek požadovaný živými pro jejich mrtvé pomáhá očišťování toho, kdo v očistci očekává, že bude puštěn do ráje.
- ### 2 – Odpustek se získává prostřednictvím církve:
- Kristus chce k sobě přidružit církev, aby rozmnožovala a rozdělovala jeho duchovní poklad získaný prostřednictvím jeho oběti smrti a vzkříšení.

- To se projevuje a uskutečňuje takto:
- Ve společenství svatých jistě existuje „mezi věřícími, kteří již dosáhli nebeské vlasti nebo kteří odpykávají své viny v očistci nebo kteří ještě putují po této zemi, trvalé pouto lásky a bohatá výměna všech dober“ (Pavel VI. , Indulgentiarum doctrina, 5) (viz KKC 1475). Pouto společenství mezi křesťany se projevuje v:
  - obracení se,
  - napravování,
  - veřejném i soukromém odsuzování hříchů,
  - žádání Boha o zmírnění a/nebo zrušení trestů;
- Služebná úloha církve: církve slouží jako matka, která z vůle Krista, své hlavy, rozděluje dobrodiní získaná samotným Kristem v prospěch duchovního dobra svých členů a celého lidstva.

3 – Odpustek může být plnomocný, nebo částečný:

- Odpustek je částečný nebo plnomocný podle toho, zda osvobozuje zčásti nebo úplně od časného trestu za hřích.
- Odpustky jak částečné, tak plnomocné mohou být vždy přivlastněné živým (osobě, která se modlí) nebo zesnulým na způsob přímluvy.
- Částečné odpustky mohou být získány vícekrát za den, s výjimkou explicitního opačného pokynu. Naproti tomu plnomocný odpustek může být získán pouze jednou za den.
- Plnomocný odpustek může být denní nebo roční nebo příležitostný.

Jak získat plnomocný odpustek:

a) denní?

Různými způsoby. Mezi nejčastější patří:

- Adorace Nejsvětější svátosti alespoň půl hodiny;
- Zbožná četba Písma svatého alespoň půl hodiny;
- Zbožné vykonání křížové cesty;
- Modlitba svatého růžence (alespoň 5 desátků) v kostele nebo v rodině;
- Návštěva hřbitova: věřícímu, který zbožně navštíví hřbitov a modlí se za zemřelé, třeba jen v duchu, se udělí odpustek přivlastnitelný pouze zesnulým od 1. do 8. listopadu.

b) roční, příležitostní?

Církve nabízí také různé možnosti během roku, abychom získali plnomocný odpustek:

- Zbožné přijetí (i jenom prostřednictvím radií), požehnání uděleného Svatým otcem (Urbi et Orbi);
- Účast na duchovních cvičeních alespoň tři dny;
- Zbožná návštěva farního kostela o titulární slavnosti nebo dne 2. srpna, na který připadá odpustek „Porciunkule“ (odpuštění z Assisi);
- Obnova křestních slibů o velikonoční vigílii a o výročí vlastního křtu;
- Další zvláštní okolnosti určené Svatým stolcem jako například v Roce víry katecheze o víře.

Jaké jsou podmínky pro získání plnomocného odpustku?

- Věřící se disponuje k přijetí plnomocného odpustku tím, že splní tyto vnější a vnitřní znamení účasti:
  1. Snaží se rozvinout v sobě postoj účinného vnitřního citového odstupu od každého hříchu.
  2. Slaví hodným způsobem (i v předcházejících nebo následujících dnech) svátost pokání, aby otevřel srdce milosrdenství. Jednou svátostnou zpovědí se může získat více plnomocných odpustků tzn. jeden den jeden odpustek, ale ne pouze v den svaté zpovědi.
  3. Účastní se zbožně přijetí svátosti eucharistie (i ve dnech předcházejících nebo následujících).

- Když plnomocný odpustek vyžaduje návštěvu kostela, musí se v něm recitovat Credo - vyznání víry, Otčenáš a nějaká modlitba na úmysly Svatého otce.

Jak se získávají částečné odpustky?

Je mnoho způsobů získávání částečných odpustků. Jsou obvykle spojené s recitováním určité modlitby nebo střelné modlitby anebo se splněním nějakého skutku lásky a pokání, jako například: poutě, modlitby, skutky lásky vůči chudým, veřejné odříkávání, dobrovolná askeze, zřeknutí se nadbytečné spotřeby (kouření, alkoholické nápoje, atd.), půst, odřeknutí si masa (nebo jiného jídla podle specifikace biskupů), předání úměrné sumy chudým, přijetí utrpení, modlitby a skutek přímluvy za zesnulé.... Toto všechno pomáhá vyjádřit obrácení srdce.

NB: Pro prohloubení tématu čtěte následující dokumenty:

- Pavel VI., *Indulgentiarum doctrina*, 1. ledna 1967;
- Apoštolská penitenciérie:
  - *Enchiridium Indulgentiarum*, quarto editur (16. července 1999);
  - *Dar odpustků*, 29. ledna 2000;
- Katechismus katolické církve (KKC), č. 1471-1479.

Poznámka – Citace z Katechismu katolické církve nebo Kompendia odpovídají v některých případech italskému vydání. Katecheze je zpracována podle předlohy vypracované Mons. Raffaello Martinelli:

(http://www.sancarlo.pcn.net/argomenti_nuovo/pagina0.html). Katecheze naleznete: <http://spolotcepia.signalny.cz/> .